

ELŐFIZETÉSI ÁRA
EGY HÓNAPRA 10 LEJ
NEGYEDEVERE 200 LEJ
FELEVERE 300 LEJ
EGÉSZ ÉVRE 300 LEJ
Egyes szám ára hétköznapokon és vasárnap 3 lej, az okiráltságban hétköznapokon és vasárnap 4 lej.

UJSÁG

ALAPÍTÓJA:
GOMBOS FERENCZ
SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL
STRADA REGINA MARIA
(VOLT DEAR FERENC-UT)
35. SZ. TELEFON 396. KÉZ-
IRATOKAT A SZERKESZ-
TŐSÉG NEM AD VISSZA

FOSZERKESZTŐ:
DR. PAÁL ÁRPÁD

CLUJ-KOLOZSVÁR
XXVIII. ÉVFOLYAM, 100. SZAM

FELELOS SZERKESZTŐ:
DR. ZÁGONI ISTVÁN

Mi a szív óhaja? Egy Sipos-féle harisnya! Kapható Reg. Ferdinand 8.

Szatmáron örömmel fogadták a magyar párt új jelölésé- nek híré

(Az Ujság tudósítójától.) A szatmári polgárság vezetői táviratot kapak a magyar párt központi elnökségétől, amelyben közlik, hogy a párt szatmármegyei képviselőjének Paál Árpád dr.-t jelölték. A távirati értesítés nagy fellélegzést keltett a polgárság körében, mert ezzel a jelöléssel most már a lakosság minden rétege megvan elégedve.

Szatmáron számítottak arra, hogy pártközpont Paál Árpádot fogja jelölni, a jelölti névsor összeállításánál azonban a szilágymegyei szenátorok jutottak az ő számára. Szatmármegye szenátorának Domahidy Elemér nagybirtokost jelölték, a korábbi párt azonban a szatmármegyei szenatori mandátumokra igényt tart. Szatmármegyei egy képviselői mandátumra pedig olyan jelölés esett, mivel Szatmáron nem voltak megelégedve. Megoldásnak azt vették kezességül, hogy Paál Árpádot jelölték képviselői mandátumra Szatmármegyebe, Domahidy Elemért pedig szenátornak Szilágymegyebe.

Szatmáron ez a választás ösztönzést keltett. A távirati értesítésre a közönség körében gyorsan terjedt. A Szamos kiadóhivatala lapjain is hírt adott a változásról és az összegyűlt érdeklődők jénzéssel vették a hírt tudomásul. Már kedden estére összehívták a magyar párt helyi vezetőségét.

Uj kilépés a nemzeti pártból

A kolozsvári városi tanács két választott tagja, akik a győztes nemzeti párti listán előkelő helyet foglaltak el, mond le a tanácsosságról. Az egyik lemondás a Porutiu Bálint ügyvédé, aki hű tagja marad a nemzeti pártjának, de képviselő-jelöltséget vállalt és ezért mondott le. Ez hát nem kilépés.

Lemondott azonban Osvada Valer, a Banca Agrara volt igazgatója, aki

a kormánypártion vállalt jelöltséget és a néppártba lép be.

**Sodás illatu
kölni vizek
RÓZSA ROYAL
rogeriában, Fötér**

Kétszázmillió holland forinttal áll Amsterdam az angol bányászsztrájk mögé

Baldwin bejelenti, hogy állja a harcot a munkássággal — Öt hétig saját erejéből bírja a sztrájkot az angol munkásság, azontul az amsterdami internacionálé támogatja — Ezek jelentkeznek a munkásmilliók helyettesítésére — London lapok nélkül

Mozgósították London egész helyőrségét

Elrendelték a szigorú ostromállapotot — Hadikonyhák a Hyde-parkban — A munkáspárt vezetési békét közvetlenek

London. Hétfőről kedde virradólag, pontosan éjféltkor, egész Angliában megállottak a vonatok. Erre a jelre kitört az általános sztrájk, mely előreláthatatlan fejlemények felé sodorhatja az angol közállapotokat.

A bányamunkások és munkaadók közvetlen s már magában véve is súlyos konfliktusban jelentőségében messze túlnyúl az a tény, hogy a kormány hatalmi kérdést csínt az ügyből, az általános sztrájkot kihívásnak minősíti és Baldwin kijelentése szerint a sztrájkra vonatkozó felhívás visszavonása előtt nem hajlandó a Trade Unionokkal további vitákba bocsátkozni. E lépésből világosan megállapítható, hogy szívós és elkeseredett harc következik, melynek kimenetelét — az angol kormány kezében levő nagy erőforrások számbavétele mellett is — kiszámíthatatlan. Forradalmi megrázkódtatással egyenlő értékű csapás ez a sztrájk Angliára, melyből Baldwin konzervatív rezsimje mindenesetre megtépetten, esetleg megsemmisítően kerülhet csak ki.

Az első incidens

Mint már jelentettük, a bányamunkások még péntekről szombatra virradó éjjel sztrájkba léptek. Akkor azonban úgy állott a helyzet, hogy Baldwin-nak reménye volt a kettős tűnnepek alatt kedvező mederbe terelni a tárgyalásokat, miáltal az általános sztrájk elkerülhető lett volna. A vasárnapi koronatanács azonban felbatalmazta a kormányt a kivételes hatalom igénybevételére és ez újra kiélestitte a helyzetet. Hétfőn délután

az elkeseredett bányamunkások egy nagyobb tömege Churchill lordot a belügyminisztériumból távozásra körülfogta és szidalmazni kezdte.

A miniszter kénytelen volt a tömeg dübe elől visszamenekülni és a belügyminiszteri palota másik kijáratán távozott el. Ez volt az ucca első megmozdulása.

A szakszervezetek aranyhidat ajánlanak

Estére a helyzet valamivel javult. A szakszervezetek intézőbizottsága tanácskozást tartott a bányamunkásság vezetőivel és a munkáspárti képviselőkkel. A tanácskozásokról kommunikét adtak ki, amelyben közölték a kormánnyal, hogy

a megegyezés lehetséges, ha a tárgyalásokat azonnal újra felveszik.

E kommunikére összeült minisztertanács, de a munkásság vezetőivel újabb tárgyalásokra nem került sor. Erre azután éjféltkor kitört az általános sztrájk.

Baldwin kihívással válaszol

Baldwin miniszterelnök tegnap az alsóház ülésén annak a szükségeségét hangsúlyozta, hogy kölcsönös

engedékenység alapján lehetővé válna a megegyezés, ha mindkét fél magáév teszi a szén-bizottság javaslatát. Megállapította egyben, hogy a bányamunkások intranzigens magatartása tette lehetetlenné a tárgyalásokat és a kormány erőfeszítései ezért bizonyultak hiábavalóknak. Végül kijelentette, hogy a Trade Unionok felhívása az általános sztrájkra kihívás jellegével bír és ezért a felhívás visszavonása előtt a kormány nem hajlandó semmiféle vitába bocsátkozni. Az általános sztrájk kitörésének közvetlen okát Baldwin a kijelentésében kell keresni.

Lloyd George vádol

Lloyd George, aki pártjával még a kormánnyal szavazott, mikor a kivételes állapot elrendeléséért a parlament a királynak köszönő táviratot küldött, most élesen a kormány ellen fordult. Vádolta Baldwin, hogy

súlyos hibákat követett el és újból felhívta, hogy kísérletet tegyen min- den lehelőt

az általános sztrájk elkerülésére.

Baldwin válaszában mereven elutasította magát az új tárgyalások felvételének eszméjét. Kijelentette, hogy

a kormány felveszi a harcot a különböző munkásvezetőségek zsarnoki hatalmával, amelyek arra akarják kihasználni a munkásságot, hogy az angol alkotmányban lefektetett igazi szabadságot meggyöngyöztessék. Kijelentette, hogy

ez a harc nem a fizetésekért, hanem a demokráciáért folyik.

A munkáspártiak az állam alapjait fenyegetik és

készek polgárháborút is proklamálni olyan könnyelműséggel, aminőt századok óta nem ismer a történelem.

Végül Churchill hangsúlyozta, hogy a kormány még abban az esetben is vállalja a felelősséget a harcért, ha netalán drákói rendszabályokra lenne is szükség.

Megáll Anglia vérkeringése

Miután a parlament alsóházában az utolsó pillanatokban folyamatba tett újbóli egyeztető kísérletek meg-hiusultak, az általános sztrájk kedden éjféltkor kitört. Az angol munkásság példás fegyelmességgel állította le a munkát. Az omnibuszok és földalatti villamosok befekték rendes járatukat és teljes rendben vonultak a kocsiszínre. Ugyanez történt az éjjeli forgalmat lebonyolító Euston vasútállomáson is. Reggel azonban egy munkás sem jelentkezett a munka megkezdésére. A villamosok éjjeli szolgálatát, mely reggel 6 órakor végződik, még rendben lebonyolították. A munkásokhoz közelálló lapok kisebb oldalszámmal, de megjelentek. A Daily Telegraph csak néhány példányt tudott piacra hozni, melyeket pillanatok alatt szétkapkodtak. Hajnalban korlátozott terjedelemben megjelentek a polgári demokrata és konzervatív nagylapok is. A lapok utolsó példányai magas árszínél kellek el.

Hadiállapot

A kormány közlése, a kivételes hadiállapotról vonatkozó felhatalmazás alapján, következő rendelkezéseit:

A hatóságoknak jogukban áll az energiatermelő és vízszolgáltatási épületeket lefoglalni, a vasútvonalakat átvenni, forgalombahelyezni, élelmiszereket és takarmányt lefoglalni. Büntetés alá esik minden kísérlet, mely a hadsereg, tengerészet, rendőrség, vagy a közönség körében nyugtalanságot akar keltetni. Betilt a kormány minden gyülekezést, mely komoly zavarásokkal veszélyeztetné a közrendet.

A kivételes állapot első intézkedése

elfogatóparancs Sakklátvala kommunista képviselő ellen

mert a Hyde-parkban lázító beszédet tartott.

Tréntábor London szívében

A Hyde-park az ostromlott város képét mutatja, Teherkocsik vonultak itt fel megrakva élelmiszerekkel, tábori konyhák, tábori tűzhelyek sáortábori röglőnőztek, a park közepén kötőzhelyet rendeztek be.

A londoni toborzó irodában hel-ezer önkéntes jelentkezett a munkásság pótlására. Minden különleges beosztású rendőrt kirendeltek közmunkára. Portsmouthből hadihajók indultak az ország különböző kikötőibe.

Mozgósítás

A hadügyminiszter elrendelte London egész helyőrségének mozgósítását. Minden ezrednek készen kell állania, hogy két óra alatt indulhasson. Közhírre tették azonban, hogy a katonaságot nem a munkásság ellen, hanem a rendőrség támogatására rendelték ki. A lapvallalatok kiadói azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a sztrájk idején közös lapot jelentetnek meg, különben a kormány pusztán a rádiószolgálatra lenne utalva.

A tőzsdén aránylag nyugodt hangulat mellett az árak eslig lassan lemorzsolódtak. A bankok pesszimisztikusan ítéltek meg a helyzetet.

Amsterdam szolidáris

Amsterdami jelentés szerint a nemzetközi szakszervezetek szövetsége teljes hatalmával az angol bányászok és az angol szakszervezeti szövetség mögé áll. Kétszázmillió hollandi forint vagyonát a sztrájk támogatására bocsátja. Az angol munkásság azonban a maga erejéből is kibírja legalább öt hétig a harcot, a kontinens anyagi támogatására csak azután számíthat. A 12 millió angol munkás közül csak ötmilliót akarnak beállítani, akik kifejezetten a létfenntartáshoz szükséges üzemekben dolgoznak.

Amerika sem ad szemet

Newyorki jelentés szerint Lewis, az amerikai bányászszervezetek elnöke tanácskozással folytatott a szakszervezeti titkárokkal, de a döntést még nem hozták nyilvánosságra. Bizonytalan még, hogy az amerikai bányászok szimpátia-sztrájkba lépnek-e, vagy csak azt fogják megakadályozni, hogy a sztrájk idejére nem adnak szemet Angliának.

Lloyd George új felhívása

Londonban az alsóház vitájában Lloyd George újra kérte a kormányt, hogy tegyen kísérletet a békére. Javasolja, hogy a bányászokat hívják meg újabb tárgyalásra, de ne kötelezzék őket előre bizonyos eredményekre. Arról szeretné meggyőzni a miniszterelnököt, hogy

a szakszervezeti vezetők, akik a szénsztrájkot elrendelték, ép olyan kevésbé forradalmárok, mint a báz bármelyik tagja.

Macdonald mindjárt beszéde bevezetésében kijelentette, hogy az általános sztrájkot elítéli. De figyelmeztette a kormányt, hogy ha munkásokat és munkaadókat magukra hagyják a bérkérdés megoldásában, abból sohasem lesz megegyezés.

Macdonald leszereli a sztrájkot

Az alsóház folyosóján elterjedt a hír, hogy a munkáspárt vezetői formálát találtak a nézeteltérések elsimítására. A kormány, amelynek Macdonald közbenjár, hajlandó a tárgyalásokat újra megkezdeni. Ez esetben a munkáspárt garantálja az általános sztrájk elrendelésének visszavonását.

A gyulafehérvári és marosvásárhelyi kommunista szervezkedés a hadbíróság előtt

Fekete Mihály lamunkás beismerő vallomást tett — Száz kiló elkobzott röpirat az ügyész asztalán — Ábrahám Katica, a 16 éves diákleány tagad — A gyulafehérvári 6. utászezred kommunista sejtjei

Kolozsvár. (Az Újság tudósítója-tól.) A kolozsvári VI. hadtest bírósága tegnap délután folytatta a kommunista monstre-pör vádlottainak kihallgatását. A kihallgatások délután fél 4 órakor kezdődtek és este 7 órakor értek véget. A második tárgyalási napon a gyulafehérvári 6. utászezred kebelében felfedezett kommunista szervezkedést tisztázták és a marosvásárhelyi sejt vádlottait hallgatták ki. Körülbelül a negyvenedik vádlott, Fekete Mihály marosvásárhelyi lamunkás tett csupán beismerő vallomást.

Nagy István bosszúja

A vizsgálat adatai szerint a gyulafehérvári ezredben a kommunista szervezkedést Oroszországból irányították. A főtettes Nagy I. István tényleges katona, aki az oroszok közvetlen megbízottja volt, megszökött és valószínűleg kijutott Oroszországba. Harasz István utászkatonánál megtalálták Nagy egyik orosz-

országba küldött katonai jelentésének másolatát.

Ebben a jelentésben Nagy arról számol be, hogy az ezredben nagyon rossz az élelmezés, husz alig kapnak, a főzelék többnyire bab, ami rossz és unják a katonák. A legénység kö-zött nagyon laza a fegyelem. A bolsevizmus nem remélt mértékben terjedt köztük, egymásközi összejövete-len a főtettes az oroszországi kom-munizmus. Nagy I. István szökés közben Piatra-Albából három kato-nának nyílt levelezőlapot írt, ame-lyeken „tovaris”-nak (elvtárs) szólítja őket és bolsevista instrukciókat ad nekik. A három katonát emiatt letartóztatták. Tagadják, hogy kom-munista propagandában vettek volna részt és azt állítják, hogy Nagy I. István

bosszúból írta címükre az ominózus levelezőlapokat.

A vád tényleg semmi más konkrét mot nem tud ellenük.

Mi történt Marosvásárhelyen

A marosvásárhelyi szervezkedés vádlottai egyöntetűen azt állították, hogy a szigurancán

veréssel és fenyegetéssel írták alá velük a románnyelvű beismerő val-lomásokat, amelyet különben sem értettek meg,

mert Maniu vizsgálóbíró-kapitány nem fordította le magyarra. Fekete Mihály szintén azt vallja, hogy bor-zalmasan összeverték a szigurancán, azonban a hadbíróság előtt — ugy-mond — mégis töredelmes vallo-mást tesz, mivel könnyíteni akar a lelkiismeretén. A legsúlyosabb váda-kat Horvát Gáspár és Ábrahám Katica ellen hordja össze, akik, ki-jelentése szerint, mozgatói és lelkei voltak a romániai kommunista moz-galomnak.

A tárgyalás Tóth Albert kihallga-tásával kezdődik. A tárgyalás meg-kezdése előtt a védelem nevében felszólal Dunca Jenő dr. védőügyvéd és arra kéri a bíróságot, hogy Buzeiu jegyző által jegyeztesse pon-tosan a vádlottak vallomását. Nem akarja, hogy később félreértett, roz-szul lefordított, avagy félremagyará-zott vallomások miatt incidens legyen. Mircea Gheorghescu dr. ügyész szük-ségtelennek tartja a vallomások jegy-zését. Solomon ezredes-elnök uta-sítja a jegyzőt, hogy a fontosabb vallomásokat vezérszavakban jegyezze le.

Nagy István áldozatai

Tóth Albert tagadja, hogy Nagy I. Istvánnal összeköttetésben állott volna. Azért tartóztatták le, mert Nagy egyik „tovaris”-a megszólítású leve-lezőlapját találták nála. Tagadja, hogy a romániai végrehajtóbizottság egyik vezetője volna és hogy brosu-rák terjesztésével lett volna megbíva. Tóth János neve szintén előfordul Nagy I. István Oroszországba kül-dött jelentésében. Állítása szerint ezért tartóztatták le,

minden más vallomást veréssel vet-tek ki belőle a gyulafehérvári szigurancán.

Nyilatkozatot írtak vele alá, aka-za ellenére, hogy kommunista. Nagy-

gyal mindössze egyszer találkozott az életben, Marosvásárhelyen füröd-tek tavaly nyáron együtt a Marosban, teljesen közömbös dolgokról beszéltek.

Száz kilogramm bűnjel

Tóth vallomása alatti szolgálattevő katonák hozzá a bűnjelüket és le-teszik az ügyész asztalra. Egy nagy ruháskosár, egy szürke vászonbörönd és két hatalmas papírcsomag, össze-sen talán száz kilogramm kommunista röpirat, manifestáció és az Ifjú Leninista című propaganda lap ed-dig megjelent összegyűjtött példányai, amelyeket Horvát Gáspár lakásán találtak.

Nagy II. István (mezőtelegdi) az utászezredtől ismeri a megszökött Nagy I. Istvánt.

Demian Imre, Szabó Demokos, Harasz István, Schachter Mándel Miksa, Kruznics János, Vári István, Weinreb István katonák, akiknél Anatole France «Fehér könyv» című könyvét találták meg kommunista dedikációval, lényegtelen vallomásuk-ban tagadják a vádat.

Lipsütz József címére küldték a nagyváradi központból Fekete Mi-hály kosarában a kommunista röpi-ratokat. A vád szerint kommunista kurirszolgálatot teljesített, fősejt volt. Ezenkívül Gyulafehérváron, Nagy-szebenben kiosztotta a röpiratokat és lázítóplakátokat ragasztott ki. Mindent tagad. Gheorghescu ügyész elébe tartja Lipsütznek Maniu viz-sgálóbíró előtt tett vallomását, mely szerint a II. hadtest bírósága két év-vel ezelőtt már kommunista propa-gandáért jogerősen elítélte. Lipsütz kijelenti, hogy elítélve sohasem volt, nem tudja, hogy mit írtak vele ale, télelmében azonban aláírta.

Az első beismerő vallomás

Fuchs Simon tizenhat éves lakatos-inas kihallgatása után követkeik Fekete Mihály kihallgatása. Fekete

saját vallomása szerint meggyőző

deses kommunista.

Kétizben le volt már tartóztatva kommunista üzemek miatt, de mind a kétszer sikerült megszöknie a szigurancáról.

Önként jelentkezik beismerő vallo-másra.

A kommunistasejt marosvásárhelyi titkára volt. Vallomása szerint Lip-sütz egy kosár röpiratot adott át neki terjesztésre, amit a szigurancán Török Károly lakásán lefoglalt. A röpiratokat Demetrovici Aladár hozta el Nagyváradról. Tudomása szerint a központi szervezet elnöke Horvát Gáspár volt.

Horvát Feketéről írt jelentésében Feketét meggyőződéses kommunista-nak konferálta be az oroszok előtt. Horvátbal együtt ő is beszélt a ma-rosvásárhelyi titkos gyűléseken. Hor-vát beavatta őt, hogy

a titkos gyűlések célja a bolseviz-mus terjesztése.

Azt azonban lelkére kötötte, hogy a nem egészen megbízható ifjúmun-kásoknak nem szabad a kommuniz-musról beszélni.

Beismerő vallomását önként teszi, bár a szigurancán nagyon meg-verték.

Ábrahám Katica fővádlott kihall-gatása

Ezután Ábrahám Katica fővádlott kihallgatásához következett. Sápádan a meg a bírak előtt, de azután magához tér és folyékony román nyelve-válaszol az elnök kérdéseire.

— Kaptam két írást Horvát Emiltől lilaszínű tintával egyetemben — kezdi vallomását — amit kérsére egy példányban lemasoltam. Demetrovicitől kapott kosár tartal-máról semmit sem tudok.

Demetrovici ezt az állítását megerősíti, hogy Katica nem tudott a kosár tartalmáról. Részt vett a gyűléseken. Tagdíjakról nem tud semmit.

— Láttam — folytatja Ábrahám Katic —, hogy a lemasolásra kapott írás politikai tendenciája, de nem tudtam, hogy az írás illegális. Szüleim tudták, hogy munkások voltak, de ezt sohasem tilták meg nekem. Alapjában véve nem szerveztem kommunista mozgalmat.

A tárgyalást ma reggel fél 9 ó-ra folytatják.

Kicsérélik a magyar és jugoszláv politikai foglyokat

Belgrád. A magyar és a szerb horvát szlovén kormányok közötti politikai foglyok kicsérelésére vonatkozólag egyezmény jött létre. Az egyezmény értelmében kicsérélik mind azokat a foglyokat, akiket Magyarország érdekében elkövetett politikai és politikai motívumokból elkövetett közönséges bűncselekmények miatt a jugoszláv hatóságok, illetve a szerb horvát szlovén királyság érdekében elkövetett ugyanilyen bűncselekmények miatt a magyar hatóságok ez évi április 30-ikáig letartóztattak, vagy akik ebben az időpontonban letartóztatásban (elítélve) voltak. Azoknak a foglyoknak névjegyzékét, akikre az egyezmény vonatkozik, két érdekelt kormány e hó 15-ikéig csoréli ki.

Pénzkölcsönöl

Alacsony kamat és kedvező feltételek mellett rövid vagy hosszabb időre kölcsönre kölcsönözhet. Kérlek, fordulj a Szegedi Pénzügyi Társasághoz. Szeged, Török u. 4. em. Tel. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-

Milliók a kapualjban

Pillanattfelvétel Bukarest uccai tőzsdéjéről a lej-krízis izgalmas perceiben — Hogyan rándorolnak olvasatlan milliók zsebből-zsebbe — Averescu miniszterelnök megjelent az uccai börzén és igyekezett lecsillapítani a kedélyeket — A krízis leghevesebb pillanatai

A lej katasztrófájának perceiben endkívüli érdeklődésre tarthat szót a bukaresti tőzsdei élet. Ez a szervezet előtt a világ minden ilyen intézményétől a maga sajátos joaival és külön élete van.

A börzeteremben

Bukarest pénzügyi vérkeringésének érdekesebb fóruma a Strada Pa-is és a Strada Bursei sarkán épült zerénykülső háromemeletes bér-alota, amelynek egyik bejáratán át kereskedelmi és iparkamera irodái öselíthetők meg, míg a sarok üzlet-agy áruház bejáratához hasonló ka-ujja a börzeterembe vezet. A börze-unkája a délelőtti órákban kez-ódik és alig egy óráig tart. Ez latt az idő alatt ebben a teremben íntegy 60—70 börzetag, ügynök és izománys kínálja értékeit nagy ajjal, egymást tulkiabálva, amint az világ minden tőzsdéjén szokásos. sak nagy események idején van ez terem tulzsufolva és ellentétben a yugati tőzsdék zsibongó üzleti éle-vel, ilyenkor a legnagyobb csend-en várják egyes pénzhatalmasságok egbizottainak kijelentéseit vagy vé-lajánlatait.

A legérdekesebb eseménye volt a örzenek, amikor a resicai transak-ók következtében a politikusok szá-lára ajándékként kibocsátott több ínt 30 ezer részvény visszavásár-sa folyt le ezelőtt 5 évvel ilyen onjunkturára senki sem emlékszik a karesti tőzsdén és mint valami ent finnepet, egy emlegetik ma is a karesti őstőzsdések.

Az igazi tőzsdei élet azonban az uccán bonyolódik le

pedig a Generala-palotától kezdve zig a Paris-uccán a Banca Mar-orosch-palotáig és végnyulványai a pcani kis kávéházaiban, szállodai alljaiban bonyolítják le azt az ef-ktiv valutaüzemet, amelynek azon-an már semmi köze nincs a tőzs-éshez.

A lej romlása izgalmas napjaiban legzajosabb konjunktura óriási tor-dás, tömegek hullámozása jellemezte bukaresti tőzsde környekét és amíg tőzsdeteremben teljesen hangta-nul, alig pár értékpapírügynök és zománys cserélte ki nézeteit, ad-g kinn az uccákon, kávéházakban, apualjakban a legnagyobb izga-mmal folyt a vásárlás, egymás lkiabálása és ami a legszomorbb eekben az időkben, az állandó — eszek! Veszek! — vészkiáltás, mely azt jelenti, hogy a valutákat rmilyen fantasztikus árfolyamon ísárolni készek a valutaspekulációra lkészült tőzsdések.

A pénz vérkerin-gésének ulja

Érdekes magának a bukaresti tőzs-ének a képe. A nagyforgalmu rmen kívül, amelynek középen egy négyzetméternyi kulisz foglal-lyet, ahol a haranggal felszerelt zsdelitkár áll s tőzsdéárfolyamo-t jegyző hivatalos és félhivatalos károk, valamint a Banca Nationala enőrző közege s egy kis asztal ellől irányítja a két hatalmas kur-sok feljegyzését.

Ezen a termen kívül van a tőzsdé-k bizottsági ülésterme s egy sze-ny titkári hivatala. Mindezek arról sznek bizonyosságot, hogy

a bukaresti tőzsde csak mellék-szerepel játszik Románia gaz-dasági vérkeringésének irányítá-sában.

A főmunkát a körülílekívó hatalmas nagy pénzügyi intézetek párnázott ajtai mögött bonyolítják le a milliárdok-kal dolgozó bankárok. A Börze-uccában áll a Banca Marmorosch márványpalotája, maga egy kis vá-rosrész amely csak most van épí-tés alatt. (A Lipsaniban a Banca Nationala, a volt Osztrák-Magyar Monarchia követségi palotájában, a melyet teljesen átalakítottak a bank céljaira, páncélszekrényekkel és min-den modern berendezéssel. Ugyan-ebben az uccában van a Banca Chrissoveloni háromemeletes palo-tája, veleszembben a most épülő nyolcemeletes palota. Tovább terül el a Banca Generala három uccára nyíló hatalmas banképülete és kö-röskörül közel száz aprópénzváltó zálogintézet és bankház. A Strada Smardanon vannak a külföldi ban-kok, a Banca Helvetiana, a Drez-dener Bank, a Banca Comerciala Italiana, a Banca Comerciala Ro-mana, egy mellékuccában a Banque de Paix hatalmas kommanditja a Banca de Credit.

Ezek a hatalmas bankok óriási forgalmukkal délelőtti beletorkolnak a börzeuccai forgalmába, amelyeg-zen előtt minden más nyugati börze életétől. Hiszen az uccai és kávé-házi forgalom a nyugati tőzsdék mellett csak mint megtűrt szerepel-het, míg itt az igazi és valóságos forgalom az uccán zajlik le s ese-ményei döntő befolyással vannak magára a pénz értékelésre és az állami vállalatok, kibocsátások és részvények árfolyamára.

Hol vannak „a pénzcsinálók”

Aki Bukarest éjszakai életét jól ismeri, az ennek az uccai forgalom-nak a hőseit, munkásait és segéd-munkásait ott sehol sem láthatja. Ezek az ősi pénzkereskedők, vagy ahogy Bukarestben mondják, a pénz-csinálók, a vacaresti hatalmas Ave-nue két oldalán elterülő kereskedő uccákban találhatók, azokban az ősi spanyol nyelven beszélő zsidók kör-nyezetében, akik Szalonikitól Kon-stantinápolyig a Balkán pénzforgal-mát lebonyolítják.

Ahol nincs nyoma a telefonnak

Érdekes, hogy a látszólagos nagy üzleti zűrzavarban van tudatosság és a megfigyelő könnyen felismerheti a célzatos előkészítést, amennyiben ugyanazon időben 10-15 helyen egy és ugyanaz az ajánlat hallatszik és a vételket is a felvásárló ügynökök azonos számokkal mérik. Erre a célra minden vásárló vagy eladó csoportvezérnek 10-12 galopinje mű-ködik, akik percek alatt viszik és hozzák a hírt, hogy a vétel vagy el-adási ajánlatokra milyen a hangulat és a leggyorsabb resuméval helyes-bitik az ajánlatokat. Ezeken a he-lyeken sem a telefonnak, de még az elmúlt évtizedekben ismeretes kerék-párszolgálatnak sincs semmi nyoma. Itt az emberek gyalog, a lehető leg-primitívebb módszerekkel bonyolítják le az uccai forgalmat.

Egészen más a bankok előszobái-ban, fogadótermeiben, nagy foyerjai-

ban lefolyó munka. Itt már a táviró, a telefon, sőt újabb időben a rádió útján minden percben érkező hír-adások is döntő befolyással vannak az alakulásra.

Innen van az, hogy 30—40 pon-tos hatalmas eltérések vannak a hi-vatalos és a külföldön is approbált kurzusok és az uccai tőzsdei arío-lyamok között.

A leglőbbször az uccának van igaza

és jellemző ezeknek a spanyol zsidó tőzsdéseknek nagyszerű szimatára, hogy amikor mindenki a la baissere játszott meg Belgrádot, a bukaresti üzleti életben a la haussra játszo-tak és hiába volt a kontremennek Pasicáról, Radicsról, a dalmát és montenegrói forradalomról szóló ré-m-híradata, a Szalonikiból és a Bel-grádból jövő családi értesülések alap-ján a bukaresti spanyol tőzsdés szilárdan állott a dinár mellett.

Az ucca zsi-bongó pénz-vására

Nincs a világnak effekt valutája, amelyet itt, ebben az uccai zsibongó pénzvásáron kapni ne lehetne. A japán yen, vagy a spanyol pezeta épügy vásárolható, mint az egyip-tomi font, vagy a tropikus államok furcsa valutája.

Ezeket az üzleteket zsebből bo-nyolítják le és ott a kapualjakban milliók cserélnek gazdát minden zaj nélkül. Az összecsoma-golt valutákat az átvevő nem is ol-

vassa meg, a bizalom egymás között természetesen a legőkeletesebb. De azért idegennek nem ajánlatos, hogy ezzel a bizalommal éljen, mert egészen bizonyos, hogy egytílen valuta-csere nem a jó zsebből történik és gyakran megesett ilyen alkalomkor, hogy 1820-as száz drachmások is belekeveredtek az elszámolt pénzbe s a forgalomból régen kivont bank-jegyek szerepeltek a különben hi-bátlan számu csomagokban.

A miniszterelnök megjelent az uccai tőzsdén

Nem mindennapi eseménye játszó-dott le ennek a tőzsdei életnek a tegnapi napon, amikor a szédületes valutáüzlet izgalmas óráiban a pá-nikszerben kifejlődött leromlás pil-lanataiban

megjelent a generális, ahogy Ave-rescu miniszterelnököt Bukarestben ismerik és nevezik,

régi bizalmasa, Oromulu, a Nemzeti Bank kormányzója és barátja, Coanda tábornok, a kereskedelmi tárca je-lenlegi tulajdonosa kíséretében és ott a zsibongó nagy tömeg ábitatos csenddé változott hangulatát meg-nyugtató szavaival alakította át bi-zakodóvá.

Csak aki Bukarestre ismeri, tudja megérteti azt, hogy egy miniszter-elnök és miniszterek megjelennek ezen a nem hivatalos tőzsdén s a legközvetlenebb akcióval váltanak ki hatásokat, hiszen tudnivaló, hogy azon a legmagasabb szalon életén kívül, ahol a politika szövényes útjait mérik és rajzolják ki, csak egyetlen közvéleménye van a fővá-rosnak és az az uccai tőzsde, amely-nek ezer és ezer milliósos tagjával és a hozzátartozó kíséretnek — tíz-ezernyi tömegnek — a hangulatá-val a város egész képét, véleme-nyét és meggyőződését irányítani lehet.

A megszigorított ostromállapot súlyosan megnehezítette a forgalmat

Kolozsvár. (Az Ujság tudósítójá-tól.) Az Ujság tegnapi számában be-számoltunk a rendőrség és vármeg-yei prefektura intézkedéseiről, ame-lyeket felsőbb rendeletre az ostrom-állapot megszigorításáért foganatosí-tottak a helyi hatóságok. A rendel-kezéseknek megfelelően kedden kora reggel már rendőrök és szuronyos katonák szállották meg a vámháza-kat és minden bejövő és kifelé ha-ladó autót szigorúan leigazoltattak.

A kivételes intézkedésekről a kora reggeli órákban természetesen még alig szerezhetett tudomást a közön-ség. A vidékről elindult autók kellő igazolás után még bejuthattak a vá-rosha, a kifele tartókat azonban, amennyiben nem volt meg a pre-fekturától kiállított közlekedési enge-délyük, könyörtelenül visszaküldte a szuronyos őrség azzal, hogy a vá-roz területét csak a vármegyei pre-fektus engedélyével szabad elhagyni autónak.

A vármegyei prefekturán reggel nyolc órakor kezdődik a hivatalos munkaidő. Hamarabb senkinek sem adhattak ki közlekedési engedélyt s így nyilvánvaló, hogy a kora reggeli órákban elindult autóknak mind vissza kellett fordulniok. Csakhamar az autók tömege megtorlódott a vármegyeihez elött. Legtöbb közü-lük kolozsvári jelzésű volt, de voltak beszerceiek és désieik is, amelyek hétfőn futottak be igazolvány nélkül a város területére, kedden azonban már nem engedte vissza őket a vá-mházi őrség.

A prefektusi hivatalban egy tiszt-viselő szakadatlan munkával töltötte ki az írógépet igazolvány-mintákat.

A munka megiehetősen lassan ment, mert a leigazolás meglehetősen pontos adatokat kívánt. A közleke-dési engedély (permis de circulatie) megjelöli az autó számát, típusát, löerejét és azt is, hogy melyik vá-roz utjának végcélja és közben milyen városokon megy keresztül. Voltak, akiknek sürgős volt az útjuk és tü-relmetlenkedtek a lassu munka miatt, de várniok kellett, mert a leigazol-tatás szigorúan érkezési sorrendben ment. Kedden délelőtti tizenegy óráig 42 közlekedési engedélyt adtak ki, a várakozók száma azonban meg-közelítette a huszat. Nem egy utas-nak két óra hosszáig kellett várni az engedélyre, ami autón utazóknál meglehetősen hosszú idő. Délután folyamán még szaporodott az en-gedélyt kérők száma, a várakozási idő is hosszabbodott s így nyilván-valóvá lett, hogy az autókra vonat-kozó kivételes intézkedés nagyon megnehezítette a város rendes vi-déki forgalmát.

Alkalmi vétel főkehitosításra!

Eladó

sürgősen a Pata-uccában pompás álla-potú háromszor 1—1 szoba, konyha, speiz, pince, füstölde, aszfaltos belső-és külön külső udvarból álló bámulá-tosan olcsó telek. — Megbizva Balázs Gyula, Deák Ferenc-u. 32.

Halott pincér utazott az autobuszson

Grünfeld Hermann alkoholférgésben elhalt pincért a katolikusok zsidónak, a zsidók katolikusnak tartják — Négy napja fekszik holtteste temetőben

Kolozsvár. (Az Ujság tudósítójától.) Grünfeld Hermann 50 éves állás nélküli pincért május elsején az Unió-uccában holtan szedték le egy autobuszról. A nyomban bevezetett rendőri vizsgálat megállapította, hogy az öreg pincért alkoholférgés következtében beállott szívzselhűdés ölte meg és miután hozzátartozói nem voltak, holttestét a hullatörvény ismeretes rendelkezései alapján a rendőrség az egyetem bonctani intézetének adta át.

Grünfeld Hermann, az öreg pincért nagyon sokan ismerték Kolozsváron. Három hónappal ezelőtt még mosolyogva kint a ropogós irabukkókat, a jóiszlelő portorikókat és karcsu médiákat a Metropolitkávéházban. Két hónappal ezelőtt aztán meghalt az asszonya és az öreg pincér bufelejtőként az italhoz folyamodott. Nap-nap után részegen alított be a fényes kávéházba, míg egyszer csak elbocsátották a szolgálatból. Ettől kezdve Grünfeld Hermann csekély butora eladásából tengette a maga kis életét. Május elsején is két faliképet adott el, hogy a háziurnak, a Hegedűs Sándor-ucca 12. számú ház tulajdonosának megfizesse az esedékes kilencszáz lej házbért.

Utközben vig cimborákkal akadt össze, akik a májusi munkásünnepén korcsmáról korcsmára cipelték. Délfelé már hármashban öt liter pálinkát fogyasztottak el, amikor az öreg pincért a Zsák-ucca sarkán rosszullet fogta el és a mulató cimboráknak csak annyi idejük volt, hogy a halotthalavány, öntudatlan embert az arrajárt autobuszra dobta fel, ahol hamarosan halálkínjai is jelentkeztek, nem kis ijedtségére az autó többi utasának.

A göröcsön vonaglások között kiszorított embert az autó sofőrje az Unió-ucca sarkán posztoló rendőrnek adta át, aki vizsgálatot követően hullaházba szállította. A hozzátartozók nélkül elhalt öreg pincért előbb a törvényszéki orvos boncolta fel, hogy megállapítsa a halál okát, azután négy napig vagdosták kinyújtóztatt testét szorgalmas orvosnővendékek, hogy anatómiai ismereteket szerezzenek. Tegnap végre átteléfonozták az egyetemről a kolozsvári zsidó hitközséghez és bejelentették, hogy Grünfeld Hermann hullája eltemetés céljából a hitközség rendelkezésére áll. A zsidó hitközség nem vállalta el a hulla eltemetését. Egyes verziók szerint azért, mert az elhalt Grünfeldné római katolikus vallású volt, ebben a temetőben is van eltemetve és férje még életében tanuk előtt annak a kívánságának adott kifejezést, hogy halála után temessék a felesége mellé.

A másik verzió az, hogy Grünfeld, aki keresztény nővel kötött polgári házasságot, feleségével egyházilag megesküdve nem volt, sőt tíz év előtt a világi főrabbi előtt bejelentette, hogy elhagyja vallását és áttér a római katolikus hitre. Nincs bizonyítva ugyan, hogy az öreg pincér elhagyta a zsidó hitet és az is bizonyos, hogy a keresztény vallásra sem tért át, mivel minden zsidó ünnepen egész haláláig megjelent és buzgón imádkozott a zsidó templomban. Halála után néhány is

merőse a zsidó hitközség elutasítása után mégis a római katolikus plebániához fordult és azon a címen, hogy Grünfeld még életében azt kívánta, hogy felesége mellé temessék, temetést kérte a számára. A katolikus plebánia a zsidó Grünfeld Hermann barátainak kérését ter-

Küldöttségben jártak a kolozsmegyei telepések

Azzal fenyegették meg őket, hogy még az idén elűzik földjeikről

(Az Ujság tudósítójától.) A kolozsmegyei telepések családok megtámadott birtokainak agrár-pörét Kolozsváron tárgyalta a komité és a kedvező elintézésre nem mutatott kilátást. A telepések megriadt helyzetükben a magyar párthoz fordultak ismét. Bethlen György gróf helyettes elnök Deák dr. főtitkár kíséretében felvitte a telepések küldöttségét Calutlu prefektushoz, akivel behatóan megtárgyalta a telepések sérelmét.

mészeten visszautasította. Most a szegény pincér holtteste továbbra is ott fekszik összevagdossa az egyetem műtőasztalán és várja, hogy valamelyik egyház papja megkönyörüljön rajta és örök pihenőre az anyaföldbe kerülhessen.

Az autobuszson elérkezett az öreg pincér a más világ kapujához. Minden elkövetett, hogy átjusson a kapun. A küszöbnél leenakadt a kibújt porhüvely és már nem tehet róla, nem tud róla, hogy ott áll és vár.

A kolozsvári harminc telepesség családát az a fenyegetés érte, hogy megművelt földjeiket már az idén át kell adniok. A földönfutó szegénység fenyegetésére a prefektus ígéretet tett, hogy nem engedi meg az ügy jogerős elintézése előtt velük szemben az erőszakoskodást. Nem üzhetik el addig megművelt földjeikről. A továbbiakra nézve pedig a rendes eljárásban az igazságot és méltányosságot ígéri.

Halálvivő csendörgolyó repült a hidegkuti éjszakában...

Amikor a zárórát nem respektálják a legények — Megnyilatkozott a falu népe — Másfelé ítélt a hadbírószak a gyilkos csendörörmestert

Kolozsvár. (Az Ujság tudósítójától.) A kolozsvári VI. hadtest hadbírósa előtt tegnap délelőtt Brehaita János Alcina községbeli parasztember azzal a váddal terhelten állt, hogy mint csendör 1920 szeptember 12-én agyonlőtte Zander János Lápshidegkút községbeli parasztot. A gyilkosságot még az elmúlt évben tárgyalta a nagyszebeni VII. hadtest hadbírósa, amelynek tanácsa Brehaitát bűnéért öt évi fegyházra ítélte. Brehaita az ítélet ellen felebbezett s így került az ügy a semmitörvényszék elé, amely a nagyszebeni hadbírószak ítéletét megsemmisítette és utasította a kolozsvári VI. hadtest hadbírószakát új vizsgálat megkezdésére és új tárgyalás kitűzésére. A hadbírószak tegnapi tárgyalására hat tann jelent meg a bíróság előtt. A vádiratból, valamint a tanuvallomásokból színesen bontakozik ki az összelejt falusi tragédia.

Repül az idő...

A Nagyszeben melletti kis falucsukában, Lápshidegkúton 1920 szeptember 12-én mulatságra gyűltek össze a falusiak. Mint szokás, külön az öregek a csendes borocskák mellé és külön-külön a fiatalok is, akik hol a lányokkal kergetőztek a mezőn, hol legénycsoportokba verődve kurlantgatták ki magukból a virágos jókedvet.

A kocsmában pálinka és bor mellett folyt a vigadozás egészen záróráig, amikor a fiatalok egy része hazament, míg a többiek a kocsmában maradtak. A nagy vigasságra a kocsmához érkezett Brehaita János csendörörmester és felszólította a társaságot, hogy hagyják abba a mulatozást, mert már a záróra régen elmúlt.

Hajszák az éjszakában

A csendör erőlyes felszólításának nem volt semmi eredménye. Ekkor Brehaita felszólította Zander Jánost, hogy rögtön hagyja el a kocsmát. Zander visszafelelt neki:

— Nem megyek.

— Beléd lövök, ha nem mész! — ordította erre ijesztéssel a csendör és neki ugrott Zandernek, aki éppen egy csinos parasztlánnyal szerelmeskedett és erős pofot mért le neki. A megtámadott Zander felugrott és elkapta a csendörörmester karját, majd ellökve magát, erős futásnak eredt az éjszakában...

Két lépcsőre sem lehetett látni a sötétségben. Elő rohant valahol a menekülő legény, utána a feldühödött csendörörmester és a kocsmáigzgatott népe. A menekülő mindinkább távolodott, miközben lihegve hallatszott a csendörörmester hangja:

— Allj meg gazember, vagy lövök!

Aztán egy vörös sáv villant fel az éjszakában és egy fegyverdörrenés hallatszott utána. Valaki sikoltott a távolban rá és aztán minden dermedt csendbe borult. A golyó a menekülő legényt a nyakán találta el és a nyakcsigolyáját átfurva a száján jött ki. Azonnal meghalt.

Megnyilatkozott a falu népe

A tegnapi tárgyaláson a hat tann kívül minden idézés nélkül Lápshidegkút tiszteletes papja is megjelent. A falu megbízásából jött, hogy átadja a falu ízenetét. A tárgyalás előtt ugyanis összeült a falu népe és elhatározták, hogy a pap által egy elismerő levelet fognak a hadbírószak tanácsának színe elé ter-

jeszteni, amelyben azt bizonyítják, hogy a vádlott Brehaita János valóban csendörörmester becsületes ember, a faluban soha olyat nem követett el, ami panaszra adhat okot és gyilkosságot meggyőződésük szerint nem akaratból, hanem a fatális véletlenségből követte el. Ennek bizonyítására átnyújtja majdnem az egész falu nyilatkozatát.

Ítélet

A hadbírószak azonban bűnösnek találta Brehaitát és ezért hosszabb tanácskozás után 1 évi és 6 hónapi fegyházra ítélte a volt csendörörmestert. A tárgyaláson Stasasi hadbíró-eresdes elnökelt, a vádat Botka kapitány, katonai ügyész, a védelem pedig dr. Dunca kolozsvári és dr. Magdu nagyszebeni ügyvédek képviselték.

Select Mozgó

1926. május 4-től kezdve

kerül színre a cinematográfiai világprodukciónak egyik leghíresebb alkotása, a legújabb és legnagyobb film:

MADAME SANS-GÊNE

amelyet

Victorien Sardou és Emil Moreau népszerű darabja alapján viszva színpadra a legnagyobb rendezők egyike LÉONCE PERET

a Koenigsmark alkotója.

Főszerepben a nagy

Gloria Swanson

Ez a film, amelyet a történelmi Franciaország nagy palotáiban vettek fel, káprázatos fényvel és ünnepi pompával eleveníti meg a történelem legdicsőbb korszakát. Grandiózus keretek között éled újra Napoleon, életének egyik legérdekesebb és legbájosabb epizódja. Ami napjainkban a kinematográfiában új és értékes eredmény, azt mind egyesítették ebben az óriási filmben, amely meghódította a világot. Ez a film az emberi mozdulatok művészetének diadala.

Speciális zenekar kíséri a filmet!

Uránia Mozgó

Rupperl de Hentz

A zendai fogoly

folytatása.

Rendezte a híres Rex Jugram

Ramon Navaro és Alice Terry

a főszerepben.

Teljes mű.

Apollo Mozgó

Az élő propeller

Nagy artistadráma.

Lee Perry

híres művészével a főszerepben

Mindenféle információk a

RADIONAI

Cluj Str, Regina Maria 18

Ruhája molymmentessé válik, ha CZINK-nél festet, tisztított

UJSAG

Európa j határosztás előtt

frank értékének rendbehozatala
francia-német közös hadsereggel

Páris. A *Matin*, a francia nacio-
nális vezérlapja nagy cikkben
tárgyalja és kösli az ismert német
gyáriparosnak, Rechberg Arnoldnak,
német káliipar egyik nagybatal-
ságának tervét a német-francia
 gazdasági együttműködésről.

A háború óta német terv nem
jött ki hasonló visszhangot a francia
véleményben. Az egész sajtó,
nem kivétel nélkül szimpatikus,
legalább is nem ellenséges
mentárokkal közölte le a nagy-
nyu tervezetet, amely most a nap-
sajtója s amelyet Rechberg nem-
s a francia nagyipar vezetőivel,
nem a rettenetesen lefoglalt idejű
szóval is hosszú tárgyalások so-
beszél meg.

Maga Rechberg egy intervjuban a
vetkezőket mondotta:

— A német-francia blokk, a né-
és francia ipar összehozódása:
 gazdasági szükségszerűség. A há-
u, a békeszerződés s az ezekre
vetkező évek eseményei bebisonyl-
ak, hogy az elzárkózás és a gyű-
t gazdasági politikájának tönkre-
tenne mindkét államot. A bé-
szerződések megalakítói nem voltak
el tisztában s azon nem is lehet-
dalkozni, hiszen 1918 előtt egy
évszázadon át az európai álla-
alakulatában nem történtek
egyesebb területi eltolódások. Ez
t azonban Európa industrializá-
ott s ez a fejlődése a felemelő
mbatározás között folyt le. A vi-
háború az iparállamok első ösz-
űtközése volt, a békeszerződések
galkotói pedig az agrárállamok
őtti régi háborúk szokásos sémája
rint igazodtak. A békeszerződés
mészéles következménye, hogy
t okozott Németországnak s
kretette Angliát iparilag és Fran-
országot pénzügyileg. Ha el akar-
kerülni, hogy országaink nyo-
ruságos amerikai gyarmatokká
vedjenek le, az egyetlen kivétel
csupán az egységes európai gaz-
sági blokkba való tömörülés.

— A francia iparnak szüksége
a némettel való együttműködésre.
Jelenlegi inflációs krízis alatt a
ncia nagyipar minden értékét tárgyi
ékekbe fekteti s később majd sen-
ek sem lesz fizetőképes és a fran-
k ki lesznek szolgáltatva a kül-
di tőkének. Hogy függetlenségét
gőrizhesse, egyesülnie kell a né-
iparral.

— Két évvel ezelőtt javaslatom
o talált kedvező fogadtatásra.
óta azonban változtak az idők s
rancia nép elfordult Poincaré po-
ájától. A pénzügyi krízis arra
it, hogy Franciaország 650 ezer
berét nem tarthatja állandóan
yverben s ha a német veszedé-
től meg akarja szabadulni, az
vetlen lehetőség megint csak a
z gazdasági egyesülés. Az egész ne-
ziparnak követnie kell a káliipar-
n létrejött német-francia megegye-
t. Az így fejlődésben van és a
jobb reményekre jogosít.

— Magától értetődik, hogy ennek
ipari egységnek messzemenő po-
kai következményei is volnának.
akurritással szemben másképp vi-
kedünk, mint a társsal szemben.
általam javasolt harmincéves
z gazdasági blokk szükségtelenné
né a garanciákat s az egész

komplikált versaillesi szerződést.
Franciaország egész nyugodtan ki-
Britbein a megszállott területeket.
A gazdasági szövetséget nyomon kö-
vetné a katonai. Németország és
Franciaország közösen védnek hatá-
raikat minden támadás ellen. A fran-
cia és német vezérkar közös bizott-
ságot delegálnak a határok vé-
delmére.

— A békés megértés érdekében
meg kellene oldani a Németországra
káros területi problémákat. Danzig
és a lengyel korridor visszakerülne-
nek, Danzig azonban szabad kikötő
maradna Lengyelországra nézve,
amely megkapná a Memel kikötőt is.
Ez a szövetség a legbiztosabb ga-
rancia volna Lengyelországra nézve
is, amely valószínűleg hozzá is já-
rulna egy ilyen egyesüléshez. Ausztria
a csatlakozási problémát tetszése
szerint oldhatja meg, hiszen Francia-
országnak nem keli félnie a német
hatalmi szféra növelésétől s Cseh-
szlovákia is biztosan csatlakozna
ehhez az együtteshez.

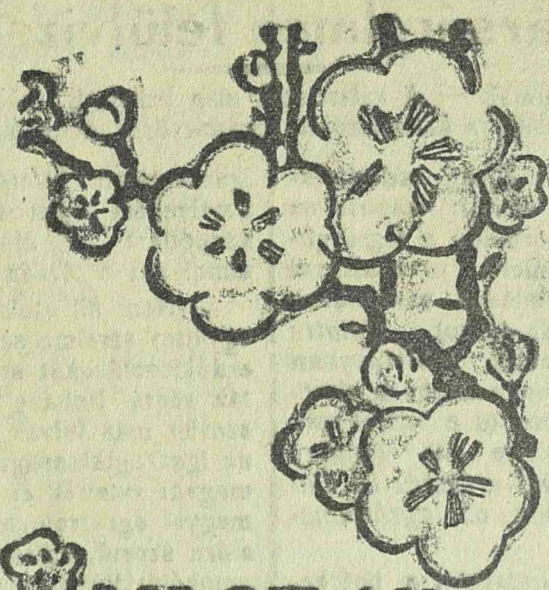
— Természetes, hogy iparilag ily
szorosan összekötött államok között
a háború lehetetlen. Németország
és Franciaország egyesült gazdasági
szervezete óriási világhatalmat jelen-
tene például az angol-szász hittele-
sőkkel szemben is, ami az összes
résztvevő államok hitelét erősítene
és stabilizálná a francia frankot.
Tervem nem irányul egy állam ellen
sem, ellenkezőleg remélem, hogy a
német-francia blokkhoz előbb vagy
utóbb Anglia és Olaszország is csat-
lakozna.

— A városok élelmezése és kiske-
reskedők helyzete a minisztertanács előtt.
Bukarestből jelentik: Tegnap dél-
után minisztertanács volt. Az élel-
miszterek nagymérvű emelkedésével
foglalkoztak s elhatározták, hogy a
nagy városok élelmezését meg-
könnyítik azzal, hogy megfelelő-
számu vagonokat biztosítanak a
nagykereskedőknek. Ezután a kis-
kereskedők helyzetét tárgyalták a
valutacsökkenéssel kapcsolatban.
Elhatározták, hogy kölcsönökkel
fogják a kiskereskedőket támo-
gatni. Az export intenzifikálásával
kapcsolatos végleges intézkedése-
ket, valamint a lej esésével össze-
függő problémákat a legközelebbi
minisztertanácsra intézik el.

— Visszavonják a vízdíjak feleme-
léséről szóló határozatot. A kolozsvári
városi tanács állandó választmányá-
kedden délután tanácsulást tartott,
amelyen több jelentős városi kérdés-
sel foglalkoztak. Az ülés a nagyipa-
rosok szövetségének kérésére elhatá-
rozta, hogy visszavonja a vízdíjak
emelésére vonatkozó korábbi vég-
zését. Foglalkozott a tanács a tavasz
folyamán föllendült építkezési kedv-
vel is s ezzel kapcsolatban határo-
zatot hozott, hogy 80-90 építkezési
engedélyt azonnal kiad.

— Felhívás. Finta Jenő urat fel-
kérjük, hogy saját érdekében, leg-
később folyó hó 6-ig, csüörtök
estig utazzék Kolozsvárra. — Ujság
Kiadóhivatala.

— Lezuhan egy katonai repülőgép.
Bukarestből jelentik: Buzauban
tegnap délelőtti 10 órakor egy ka-
tonai repülőgép, amelyet Petrovici
kapitány, a pilótáiskola parancs-
nok vezetett Vasiliu főhadnagy,
pilótanövendék kíséretében, gya-
korlatozás közben kétszáz méter
magasságból lezuhan a tűzérka-
szárnya udvarára. Esés közben a
repülőgép agyonült egy tűzér-
katonát. A két pilóta súlyos sérü-
léseket szenvedett.

MACK-féle
KAISER-BORAX
gyöngéd virághoz hasonló
hamvas bőrt terem

— Őrizetbe vettek egy fiatal írót,
mert az Internacionálet énekelte. Buda-
pestről jelentik: Aradi-Szabó Ist-
vánt, a fiatal költőt, aki az utóbbi
években tehetséges verseivel tűnt
föl és aki az „Uj Barázda” szer-
kesztőségében dolgozik, vasárnap
a rendőrség őrizetbe vette. Aradi-
Szabó vasárnap este betért a nagy-
mezőucai Juhász-vendéglőbe, ahol
hosszabb mulatozás után boros
kedvvel énekelni kezdte a „Föl,
föl, ti rabjai a földnek” kezdetű
indulót. A korszma közönsége
rendőrt hívott, aki Aradi-Szabó
Istvánt előállította a főkapitány-
ságra, ahol lázítás címén őrizetbe
vették.

— A katonai és civilhatóságok kö-
zösen készülnek május 10-e megünne-
plésére. A május 10-i nemzeti ünnep me-
günneplésére nagyszabású előkészületeket
tesznek a kolozsvári hatóságok. A vár-
megyházban a kolozsvári hatodik hadtest,
a városi és vármegyei hatóságok kikül-
döttei közösen tanácskoznak az ünnepi
program összeállításán. Az idei május
10-ét különös pompával készülnek me-
günnepleni már csak azért is, mert előre-
láthatólag az ünnepségeken a kormány is
képviseltetni fogja magát.

— Tiltott műtét miatt meghalt egy
asszony. Marosvásárhelyi tudósítónk
jelenti: Tegnap borzalmas kínok
között halt meg a marosvásárhelyi
kórházban Dénes Mária, egy ma-
rosvásárhelyi bérkocsis felesége.
A szegény, sokgyermekes asszony
ujra gyermekáldásnak nézett elébe
és hogy az új gondot elkerülje,
Székely Jánosné szülésznőhöz for-
dult, aki azután tiltott műtétet haj-
tott végre rajta. A műtét után egy
órával már annyira rosszul volt,
hogy kórházba kellett szállítani,
ahol azután rövidesen kisenve-
dett. A bűnös szülésznőt letartó-
ztatták.

— Megkezdődött a görögkeleti egy-
házkerület évi közgyűlése. A kolozs-
vári görögkeleti egyházkerület rendes évi
közgyűlése hétfőn vette kezdetét a ko-
lozsvári vármegyház dísztermében. A
közgyűlésen, amely program szerint ma
fejeződik be, nagy számmal jelentek meg
az egyházkerületi képviselők és a vidéki
egyházközségek kiküldöttei.

— Jorga lapja hárommilliót delicit
miatt beszünetelt megjelenését. Buk-
arestből jelentik: A Neamul Roma-
nesc mai számában Jorga vezér-
cikkében közli, hogy a lap pénz-
ügyi nehézségek miatt beszünetelt
megjelenését, mint napilap. A de-
ficit három milliót tesz ki. Jorga
közli, hogy lapja ezután hetenkint
egyszer fog megjelenni, redukált
terjedelemben.

— Rendelet a hadgyakorlatokról. A
május 30-án kezdődő hadgyakorla-
tokról ma megjelent a hadügymi-
nisteri rendelet, amely szerint a
gyakorlati idő az első csoportra
nézve május 30-tól június 26-áig
tart, úgy a közkeletre, mint a
tartálékos tisztokra nézve kötelező.
A kik a rendeletnek nem tesznek
eleget, fegyelmi eljárásról kívül a
hadbírószálg elé is kerülnek.

— A szerelmes rivális bosszúja. Ma-
gyargorostól közönségben Futó Ferenc só-
gorához akart menni, amikor utcán talá-
lkozott Ilusz Ambrus, Pap Viktor, Ilusz
Sándor, Pap László, Kurtean László talá-
beli legényekkel, kik a kocsmából jöttek
többé-kevésbé berugott állapotban. Bizo-
nyára régi szerelmi ügyből kifolyólag
Ilusz Ambrus megtámadta Futó Ferencet,
majd a többi legény is neki esett a meg-
támadoltnak és botokkal addig verték,
míg a szerencsétlen ájultan összeesett.
Súlyos sebeivel a zilahi kórházba szállí-
tották, a garázda legényekkel szemben
pedig megindult az eljárás.

— Elitették a pénzügyminisztérium
sikkasztóit. Bukarestből jelentik: A
bukaresti törvényszék tegnap hozott
ítéletet Damboviceanu és büntár-
sainak ismeretes ügyében, akik a
pénzügyminisztériumban sok millió
járdékpapírsikkasztást követtek el.
Damboviceanun és büntársát, Ma-
teescut 5—5 évi fegyházra és
10.000 lej pénzbüntetésre, Zaha-
rescu Juliana pénzügyigazgatóságot
tisztviselőnőt pedig, aki a csalások
elkövetésénél segédkezett, 2 évi
fogházra ítélték.

— Összetörte a malomkerék. Zilah-
ról jelentik: A szilágyosmlyói Brod Jenő-
féle malomban az egyik kerék elkapta
Puskás István munkás ruháját, majd ma-
gával ragadta a szerencsétlen embert és
többször megforgatta a levegőben, mikor
is balkarja és két oldalborda sulyosan
összeroncsolódott. Nehéz sebeivel kór-
házba szállították.

— Sztrájkba léptek a brassói szabó-
munkások. Brassóból jelentik: Az
ilteti szabómunkások tegnap reggel
sztrájkba léptek, mert tárgyalásaik
a munkaadókkal nem vezettek ered-
ményre. A munkások kollektív
szerződést akarnak és a drágasági
index arányának megfelelő eme-
lést. A munkaadók holnapig adtak
terminusi a munkásoknak s ha
eddig nem lépnek munkába, kizár-
ják őket.

• Kolozsvár úri közönsége színházi elő-
adás után a pazarpompájú „Lydo”-kert-
ben vacsorázik!

• Köszönetet mondunk mindazon jó
ismerősöknek, kik felejthetetlen leányunk,
Elvira Wölflingseder elhunytá alkalmával
jelenlétükkel enyhítették fájdalmunkat. A
gyászoló család.

Megkezdik az agrársérelmek felülvizsgálását

Megnyugtató körülmények — A választások után bukaresti kiküldöttek vizsgálják fölül a kolozsmegyei agrárbizottság munkáját

Kolozsvár. (Az Ujság tudósítójától.) Pár nappal ezelőtt megírta az Ujság, hogy a kormány a legsürgősebb agrársérelmek orvoslásával kezdte meg az általános választások előtti propaganda-harcot. Calutiu vármegyei prefektus kiáltványban hívta föl a vármegye népet agrársérelmeinek közlésére és a felhívásnak nem várt eredménye lett. *Néhány nap alatt százával érkeztek be Calutiu prefektushoz az agrárpanaszok.*

A vármegyei prefektust a beérkezett rengeteg panasz arra indította, hogy sürgős és alapos vizsgálat alá vegye a kolozsmegyei agrárkérdést. A vizsgálat megindult s hamarosan meglepő tényeket hozott felszínre. Kiderült, hogy egész Erdély területén nincs még egy másik vármegye, ahol az agrárreform végrehajtása unnyi jogos panaszra adott volna okot, mint Kolozsmegyében.

A prefektusi hivatal külön osztályt állított föl a beérkező agrárpanaszok nyilvántartására. Ennek az osztálynak a vezetője rengeteg akta, panasz és kérés között adta az alábbi fölvilágosítást.

— Egész Kolozsmegye nem egyéb, mint vérző agrársérelmek. A kisajátításokat legtöbb helyen csak papíron csinálták meg, de szabályszerűen telekkönyvezve és ennek alapján bekebelezve máig sincsenek a kisajátított földek. Természetesen számtalan

igazságtalan kisajátítás is történt, amelyekért a károsultak nem kaptak kárpótlást az állami rezervákból, amint azt a törvény előírja.

— Nem áll utolsó helyen a falvak együttes sérelme sem. A legelő- és erdőkiosztásokat aránytalanul bajtolták végre. Néhány falu előnyben részesült más falvak hátrányára s ezek az igazságtalanságok örökös viszály magvát vetették el. Az egész kolozsmegyei agrárreform hatalmas revízióra szorul, amely hónapok kitartó munkáját fogja igénybe venni.

Az általános revízió előtt azonban — tekintettel a közeledő választásokra is — a hatóságoknak mindent

meg kell tenniök a legégetőbb sérelmek orvoslására. Calutiu dr. vármegyei prefektus Simu alispán és egy agrártanácsos kíséretében kedden megkezdte ellenőrző körutjait a vármegye területén. A prefektus körutja a leghatásosabb választási propagandaeszköz: a helyszínen és azonnal el fogja intézni azokat az agrársérelmeket, amelyek a legtöbb panaszra adnak okot s amelyeknek kivizsgálása nem vesz hosszabb időt igénybe.

Illetékes helyen nyert értesülésünk szerint a prefektus utja csak kezdete a vármegyei agrársérelmek orvoslásának. Garoflid földművelésügyi miniszter határozott ígéretet tett, hogy a választások lezajlása után külön bizottságot fog kiküldeni Bukarestből, amely az egész kisajátítási komplexumot vizsgálat tárgyává teszi és tisztázza fogja annak a véleménynek a szellemében, amelyet az előző Averescu-kormány alkotott.

Bitay dr., hogy egyedül ez a názium

száz év alatt négyezer román nemzetiségű diákot nevelt fel az erdélyi románság kulturális pilléréül.

Régebbi feljegyzések közt is Bitay érdekes adatokat. Három év előtt, 1694 és 1695-ből fennmaradt a bennlakó szemináristák sora, melyből kitűnik, hogy huszhat diák közül öt volt román, ezek közül három kapott teljes ingyenes ellátást és nevelést.

Egy másik 1610-ből származó feljegyzésből az is kitűnik, hogy

ez az intézet küldötte az első román diákokat Rómába, magasabb tanulmányokra.

Karánsebesi születésű jezsuita, vendék volt Buittul György, akit teljesen arva fiút egy magyar keresztes logadott fiává és tette lelkészévé, számadára a római magasabb képzést, százötven esztendővel ezelőtt.

Ezek a legszembeesőbb emlékek a Bitay Árpád általános tantervének, mely szerzőjének különösen meleg ünnepiest szerzett Gyulafehérváron. Az új adatokban bővelkedő munka azonban megérdemelné, hogy egész terjedelmében a nagyközönség számára is hozzáférhető legyen.

Párisban meggyilkolták a nagykövet feleségét

Páris. Regnault volt japán nagykövet 57 éves feleségét meggyilkolták a francia fővárosban. A nagykövet lakásán meggyilkolták. A nagykövet, hogy rablógyilkosság történt, mert a szobában nagy rendetlenség és különféle értékek hiányoznak.

Négyezer vezetőt nevelt a román népnek Gyulafehérvár magyar gimnáziuma

A legelső Rómában nevelt román diákok is az intézet küldöttei — Bitay Árpád új művelődéstörténeti adatai

Kolozsvár. (Az Ujság tudósítójától.) A gyulafehérvári katolikus gimnázium vendiaktalálkozójának eseményeiből jelentőségben messze kiemelkedik az az ünnepi beszéd, melyet Bitay Árpád dr. az esti műsor keretében tartott. Az országosnévű tudós Gyulafehérvár helyét jelölte meg Erdély művelődéstörténetében, különös tekintettel a gimnáziumra, mely annyi nagy értéket nevelt Er-

dély mindhárom nemzetének. E terjedelmes tanulmány olyan nagyratörő új adatokkal gazdagítja művelődéstörténetünket, melyek az erdélyi magyarság érvényesülése szempontjából is felbecsülésre és megjegyzésre érdemesek.

A gyulafehérvári gimnázium életének csupán utolsó száz esztendőjéről maradtak fenn összefüggő statisztikai adatok. Ezekből megállapítja

Fonciera Societate Anonimă de Asigurări Cluj.

MEGHIVÓ

A Fonciera Societate Anonimă de Asigurări Generală 1926. május 15-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében (Cluj, Calea Regele Ferdinand 38.) tartja

IV-ik évi rendes közgyűlését

melyre a t. részvényesek ezennel meghívattak.

Naplirend:

1. A közgyűlés megnyitása és a jegyzőkönyv vezetőjének és két hitelesítőnek a kinevezése.
2. Az igazgatóság jelentése 1925 üzletéről, a mérleg bemutatása, a felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a nyereség felosztásáról illetőleg és az igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása.

4. A felügyelő bizottsági tagok választása.

5. Különböző indítványok.

A t. részvényesek, kik a közgyűlésen megjelenni óhajtanak, leikérelnek, hogy alapszabályok 12-ik §-a értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt 4 nappal a közgyűlés előtt az intézet pénztárában Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 38. vagy a Banca Agrarănál vagy annak fiókintézeteknél letéteményezik, elismervény ellenében Cluj, 1926. április 26.

Az igazgatóság

ACTIVA				Mérlegszámla				PASSIVA			
1.	Készpénz és bankbelétek	11,442.273	61	1.	Részvénytőke						
2.	Ingatlan	578.647	54	2.	Szervezési tartalékalap	800.000	—			5,000.00	
3.	Jelzálogkölcsonók	1,096.000	—	3.	Tartalékalap	116.555	88			916.55	8
4.	Váltók	1,166.596	66	4.	Díjtartalékok:						
5.	Értékpapírok	110.952	30	a)	Tűzkárbiztosítási ágazat	3,638.844	06				
6.	Kölcsönök életbiztosítási kötvényekre	397.520	—	b)	Betörésbiztosítási ágazat	296.602	33				
7.	Képviselők tartozásai	13,286.414	14	c)	Balesetbiztosítási ágazat	662.683	—				
8.	Biztosító intézetek tartozásai	7,130.074	27	d)	Szavatossági biztosítási ágazat	337.886	98			4,935.81	3
9.	Viszont biztosító intézetek tartozásai	8,976.788	64	e)	Életbiztosítási díjtartalék és díjvitel					5,764.17	7
10.	Különböző adók	1,809.023	61	5.	Kártartalékok:						
11.	Szervezési költség	600.000	—	a)	Tűzkárbiztosítási ágazat	402.632	66				
12.	Leltár és berendezés (leírások után)	200.000	—	b)	Betörésbiztosítási ágazat	107.821	60				
				c)	Balesetbiztosítási ágazat	46.054	—				
				d)	Szavatossági biztosítási ágazat	105.368	—				
				e)	Életbiztosítási ágazat	88.000	—			749.87	2
				f)	Életbiztosítási ágazat					20.00	
				6.	Biztosító intézetek követelése					7,151.99	6
				7.	Viszontbiztosító intézetek követelése					20,128.47	98
				8.	Különböző hitelezők					1,023.34	4
				9.	1924. évi nyereség áthozat	339.202	43				
					1925. évi nyereség	764.841	82			1,104.04	2
										46,794.29	7

Cluj, 1925. december 31.

Az igazgatóság.

Megvizsgáltuk és az intézet könyveivel egyezőnek találjuk:

A felügyelő-bizottság.

SZÍNHÁZ

esi Piroška művészképző növén-
Nem viselnek oroszántörvényt és
tőlük az álzsenik és pódiumvir-
minden közönségtűző pózolás.
serűk és szerények, mint a mesterük.
dnak. Tessék meghallgatni a fiatal
Istvánt, az első akkordot, amint
szólt, tömören, tisztán kicsendül
lól és az első benyomásból a jövő
lehanggadt művészt merjük fel-
benne. Olyan befejezett, olyan
alig látunk valami csiszolnivalót
Rotaridesz Lucy a nők között mu-
legerebbet. Amivel nem azt akar-
egállapítani, hogy a tiszta billen-
zig-vérig modern muzsikusként in-
Weisz Edith vagy a mű értelmébe
edő Bitay Antónia és a Chopin
megerző Fogel Mária tehetség-
fogotte maradnának. Boskovics Sán-
bach—Liszt fantáziájának interpretá-
— elég, ha ennyit mondunk —
szelítette mesterét, akit pedig a leg-
Bach-játékosok egyikének méltatott
azt ímért a budapesti kritika. Az
est pedig a vizsgahangversenyek
megszokott színvonalát annyira
galadta, mint kész művészek produk-
a jótékony „művész esték” dilettáns
próbálgatásait. Erdély halás lehel
Piroškanak ezekért a nagy peda-
eredményekért is. (sz.)

ok, erdélyi költők verseire. A na-
n hagyta el a Minerva-könyvkiadó-
nyomdáját. *Riszneré Kozma Ida*
ehérvári tanárnő fenti című műdal-
ményének első füzeté. A rendkívül
és feltűnő tiszta nyomással kiáll.
alfüzetben. *Ady Endre, Aprily Lajos,*
Géza, Reményik Sándor, Szabolcska
y és Szalay Mátyás verseire kom-
primitív magyar dalmotivumokból
tett műdalok hívják fel figyelmünk
dó erdélyi magyar műdalok kultúrára,
noly zenekedvelők érdeklődésétől el-
ve, a „Dalok” első füzetének ott kell
minden muzikális magyar család
uráján.

A Magyar Színház

HETI MŰSORA:

a: Theresina. (Operett-ujdonság 5-öd-
szór. Karácsonyi lível, Neményi
Lilivel, László Andorral, Ihsász Ala-
darral. Bérletszűnetben. Sorozat-
szám 373.)
örök: Maskara. (Ujdonság, először,
Izsáky Margit és Táray Ferenc fel-
lépésével. Premier-bérlet 57. sz.
Sorozatszám 374.)
k: Maskara. (Másodszor. Napi-bérlet
116. sz. B. Sorozatszám. 375.)
bat d. u. 4-kor: Faust. (Ifjúsági elő-
adás, igen olcsó helyarakkal. Előadó
tanár: Dr. Rajka László. Sorozat-
szám 376.)
bat este fél 9 órakor: Theresina.
(Operett-ujdonság 6-odszor. Kara-
csónyi lível, Neményi Lilivel, László
Andorral, Ihsász Aladarral. Bérlet-
szűnetben. Sorozatszám 377.)
nap d. u. fél 3 órakor: Fraskita.
(Operett-ujdonság, 16-odszor. Kara-
csónyi lível, László Andorral, Ihsász
Aladarral. Leszállított helyarakkal.
Sorozatszám 378.)
nap d. u. 6 órakor: Dolly. (Neményi
Lilivel, Ihsász Aladarral. Leszállított
helyarakkal. Sorozatszám 379.)
nap este háromnegyed 9-kor: Mágna
Miska. (Operett-repriz, új szerep-
osztással. Pintér Böskevel, László
Andorral, Ihsász Aladarral. Napi bér-
let 117. sz. A. Sorozatsz. 380.)

kolozsvári színházi iroda hírei
Maskara. Gróf Bánffy Miklós szinda-
nak, a Maskarának csütörtökön este
a bemutatódóadás a Magyar Szin-
an. Érdekes tárgya, kiváló karrikirozó
ismert típusokat visz színpadra és
lőadásnak ezenkívül nagy vonzó erje
Táray Ferenc vendégfellépése, aki
gróf szerepét fogja játszani. Izsáky
git, Baróti Erzs., Lendvay Böske,
ács Sándor, Kemény László, Homokay,
te, Mihályi játszik a Maskara vezető-
peit.

DIVATLAPOK

Női, férfi, cipész stb. tavaszi
és nyári számai

Magyar választékban és
olcsón kapható

KIRÁLY JÁNOS

hőnykereskedésben

Cloj Pieja Unirii 15. Pletbálie épülete

Haszárdi könyveket o.
könyvtárral vesünk.

Titokzatos tűzvész Bukarestben

Husz üzlet leégett — Senkisé tudja megmondani, hogy hol kezdődött a tűz

Bukarest. Vasárnap délután tűz
ütött ki a bukaresti Akadémia-uccá-
ban levő hosszú boltisorban, amely
a Paucker és Becker bank tulaj-
dona. Ezeket a bolti helyiségeket a
bank pár hónappal ezelőtt építtette
s mivel azelőtt ezen a helyen a
Blanduzia kertszínház volt, az egé-
szet Blanduzia-passagenak nevezték.
A helyiségekben bodegák, divatszalo-
nok, váltóüzletek, borhelyműhelyek,
stb. voltak elhelyezve.

A tűz kitörésének pillanatában
senki sem tartózkodott az üzletek-
ben, amelyek tetőzete pillanat alatt
teljes egészében lángalobban. A
szomszédságban levő házak lakóit
pánik fogta el s a legnagyobb siet-
séggel igyekeztek holmaikat bizton-
ságba helyezni. A vasárnapi sédlők-
ból csakhamar nagy tömeg verődött
össze. Megjelentek a csendőrök is
és a központi tűzoltóság, amelynek
rövid idő alatt sikerült a tüzet a
passage egyik oldalára lokalizálni.
Körülbelül egy óra múlva a vesze-

delem elhárult az üzletek szomszéd-
ságának feje felől.

Mivel a redőnyök le voltak huzva
s az üzlettulajdonosokat is nehezen
lehetett előkeríteni, az üzletek ki-
űritése sok nehézségbe btközött s
így nagytömeg árú elégett, vagy pe-
dig súlyosan megrongálódott. Husz
üzlet leégett. A kár többmillió lejt
tesz ki.

A hatóságok azonnal megindítot-
ták a nyomozást a tűzvész okának
kiderítésére. Érdekes, hogy senkisé
tudja megmondani, hogy hol is
kezdődött tulajdonképpen a tűz. A
járókelők csak arra emlékeznek,
hogy hirtelen az egész passage fél-
oldalának tetőzete fellángolt. Elő-
ször azt gyanították, hogy az elek-
tromos vezetékek rövidzárlata okozta
a tűzvészt, a nyomozás azonban
kiderítette, hogy ez a feltevés nem
felel meg a valóságnak. Valószínű-
nek tartják, hogy gyújtogatás okozta
a szerencsétlenséget s a nyomozás
ebben az irányban is megindult.

A csodarabbi menekülése
Romániából

Megszökött Besztercéről hívei szeretete elől — Alig birt
visszamenekülni Csehszlovákiába

Beszterce. (Az Ujság tudósítójától.)
A napokban Romániába érkezett
Csehszlovákiából a kabola—polyanai
csodarabbi, Cheszel Wiesel, aki vá-
ratlan népszerűségnek örvend. Tar-
tókodási engedélye május tizenket-
tedikéig szól, de a megrohanás,
amiben részesítették, olyan formában
nyilatkozott meg, hogy ő maga is
jónak látta sietve hazatérni. A tűn-
tető szeretetreméltóság elől valóság-
gal menekült azzal az ígérettel, hogy
lehetőleg néhány hónapon belül mó-
dot keres arra, hogy valamelyik ha-
tármenti városban fogadja romániai
híveit, anélkül, hogy ezeknek külö-
nösebb utlevélkellemetlenségeik len-
nének.

Beszterce
ostroma

Első romániai stációja Beszterce
volt. Amikor híre járt, hogy a vá-
rosban van, messze vármegyékől
zerándokoltak Besztercére zsidók és
nemzsidók, akik valósággal megszá-
llták egy Alföld nevű chaszid há-
zát. A hitközség előjárósága meg-
kérte, hogy töltsen ott a szombatot,
de mivel a lekenecieknek ígerte
szombatját, odautazott már csütör-
tökre, ahol Lichstentein Simon fő-
rabbi látta őt vendégül. A rabbi la-
kása azonban szűkebb bizonyult az
egyre odazarándokló tömegek befo-
gadására. Így került a Stiglitz-test-
vérek házába, ahol jóllehet hét „gab-
béja” és négy csendőr igyekeztek a
rendet tartatani, nem lehetett el-
érni, hogy a feleket külön-külön fo-
gadja. Tizenként járultak eléje és
amikor a tömeg még mindig tödult
és a fiakkerek, autók és szekerek
végnélküli sora ontotta az újabb
ostromlókat, elhatározták, hogy be-
zárlják a házat. Az írott kívánsá-
gokat egy kosárba gyűjtötték és így
juttatták el a rebbehez, akit azon-
ban különösen azok, akik messze
földről jöttek, látni akartak. Viharzó
követeléseikre rabbi Cheszel Wiesel
kijött a ház ablakához és az üdvöz-
lés lecsillapultával megáldotta a tö-
meget.

Vasárnap már jött dr. Pakony
besztercei prefektus utasítása, hogy
a rabbi hagyja el a községet, mert

tartani lehet betegségek behurcolá-
sától. Vasárnap öt órakor Friedmann
székelyudvarhelyi gyáros autóján
visszatávozott Besztercére, ahol Izsák
Gézánál szállott meg. De itt is any-
nyira megrohanták, hogy a kerti ajtó
felől valósággal megsökött. Mendel
Mandel házába.

Hajszra a mene-
külrabbi után

A közönség azonban megtudta
tartózkodási helyét és hajnali fél
négy óráig fogadta az eléje járuló-
kat, közöttük számos nemzsidót is,
magasállású tisztviselőket és tenkin-
telyes polgárokat. Reggeli hat óráig
pihent, amikor kocsiára ült abban a
hitben, hogy észrevétlenül eljuthat
Bethlenbe. De már Bessenyo mellett
nyomában voltak a kolozsvári, ma-
rosvásárhelyi, szászrégeni és szé-
kelyudvarhelyi járművek, kocsik és
autók és az országúton kellett neki
meghallgatnia az emberek kívánsá-
gait, mert kocsiját autótörleszkek ál-
lították el. Valahogy eljutott Sajóma-
gyarosra, ahol reggeli ima után fo-
gadott volna, de itt is példátlan
ostromnak volt kitéve a ház, ahová
megszállott. Az emberek az ablak-
deszkákat szedték ki és így ütked-
tek be hozzá.

Utja innen Mojszin felé vezetett.
Itt ezek jöttek köszönteni őt Felső-
vissórról és a közeli zsidó helységek-
ből; sokan jöttek Máramarosziget-
ről is.

Mojszinból végül sikerült vasúton
átjutnia csehszlovák területre.

A határon Paszternák Salamon,
legkitartóbb híve útján üzenetet küld-
ött a romániai zsidóknak.

— Azt ízenem azoknak, — mon-
dotta — akik elutaztak hozzám, de
nem tudtak beszélni velem, hogy
áldásomat vegyék és ne nehezte-
nek, hanem a nekem szánt pldjnt
összák széjjel a szegények között.
Biztosítom őket az örökkévaló se-
gítségéről. Mindazok pedig, akik ab-
ban a hitben voltak, hogy elérnek a
későbbi napokon is és csak mos-
tanra tervezték hozzám való útjukat,
azok megtakarított utiköltségeiket is
összák széjjel a szegények között.

Stagnál az amerikai
kölcsön ügye

Kolozsvár. (Az Ujság tudósítójá-
tól.) A város pénzügyi ügyosztálya
által az amerikai kölcsön ügyében
összehívott szakértői bizottság hét-
lőn délután tartotta legutolsó, har-
madik értekezletét, amelyen Oswald
V. elnök és Kertész dr. városi ta-
nácsosokon kívül megjelent Mihali
dr. polgármester, Peptea pénzügyi
előadó, Negrutiu kamarai elnök,
tanácsos, Leon dr. egyet. professzor,
Ciortea dr., azután dr. Czitrom, dr.
Gombos bankigazgatók és dr.
Venter ügyvéd, az amerikai pénz-
csoport jelenlegi képviselője.

Az elnökő Oswald röviden
ismertette Leon dr. egyet. profesz-
szornak a kölcsön jelenlegi állását,
majd felolvasták a beérkezett szak-
értői véleményeket és kimerítő szak-
értői véleményt küldtek be Ládai
István dr., Gombos dr. és Czitrom
dr. bankigazgatóknak, amelyeknek fel-
olvasása után a bizottság minden
különösebb határozathozatal nélkül
oszlott szét.

Kudsi munkásait a gyé-
resi szeggyár alkalmazza

A kudsi vashámorüzemet első-
jével végleg bezártatták. Munká-
sait az aranyosgyéresi szeggyár al-
kalmazza.

Ujabb fizetésektelen-
ségek

Klein Lajos marosvásárhelyi tex-
tilkereskedő és Bihari Mór székely-
keresztúri rövidárkereskedő fizetés-
képtelenséget jelentett. Mind a két
cégnél kolozsvári nagykereskedők
vannak érdekelve több száz ezer lej
bittel.

A vámtarifá revíziója
késik — de pár nap múlva
okvetlenül végre-
hajlják

Pénzügyminisztériumi körökben
alapítalaknak jelentik ki azokat a
híreket, hogy a provizorikus vámta-
rifá alkalmazását elhalasztják. A mi-
nisztertanács által elfogadott rende-
let néhány napon belül megjelenik.
A késedelem oka, hogy bizonyos he-
lyesbítések szüksége a számítás-
nál történt egyes kalkulációk követ-
keztében.

Resicán telvelek
a munkát

Resicáról jelentik, hogy a majd-
nem két hónap óta tartó munkás-
sztrájk a tegnapi nappal bevégző-
dött. A munkások mindenütt mun-
kába állottak. Hét és félszázalékos
emelési kaptak a drágaság arány-
számán felül.

Jutányos áron vehet gyönyörű villát

56 méter frontu, kbl. 1 1/4 kat. hold té-
rület, magas építésű; 3 szoba, fürdő- és
előszoba, magas toronyszoba, konyha
és pincéből álló, télen is lakható épület,
fajgyümölcsös, konyhaveteményessel
a vasútállomás közelében, a Bréttü-
alján, a Schulcz kertészteleppel szem-
ben, aki 1. hó 6-án; csütörtök délután
4 órakor Laurent Nestor notár public
Strada Regina Maria 1. szám alatti iro-
dájában megtartandó árverésen részt-
vesz. Kikiáltási ár 45.000 lej.

Litografiai munkáit rendelje
meg a legújabb berendezett

Bernát

litografiai műintézetében

KOLOZSVÁR

Kiválóra árajánlatot szívesen szolgál

TELEFONSZÁM 5-46

